

## คำนำ

ประเพณีเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่แต่ละชุมชนได้สร้างสรรค์ประดิษฐ์ขึ้น โดยผสมผสานความเชื่อทางศาสนาของตนกับวิถีการดำรงชีวิต เมื่อมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นทำให้ประเพณีต่างๆ กลายเป็นอัตลักษณ์สำคัญของชุมชน

ชุมชนมอญบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์ของตนเอง มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง มีการตั้งชมรมยุวชนไทยรามัญวัดอัมพวัน ลพบุรี และฟื้นฟูประเพณีต่างๆ ของชุมชนขึ้นใหม่ เช่นการทอดผ้าป่าทางเรือ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จนกระทั่งวัดอัมพวัน กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งหนึ่งของจังหวัดลพบุรีในที่สุด

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการสำรวจข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนมอญบางขันหมาก และศึกษาการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมในช่วงเวลาปัจจุบันที่ชุมชนต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถดำรงความเป็น "มอญ" ไว้ได้ โดยหวังว่าหากรูปแบบและแนวความคิดการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของมอญบางขันหมากจะเป็นที่พึงพอใจและประสบความสำเร็จแล้ว ก็จะเป็นต้นแบบให้ชุมชนทางวัฒนธรรมอื่นๆ ไปปรับใช้เข้ากับบริบทของชุมชนตนเองได้ในที่สุด

รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีติ พิศภูมิวิถิติ

## กิตติกรรมประกาศ

ในการเก็บข้อมูลวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างสูงจากพระปณฺญาวุฒิมิกร (หลวงที่  
โมง) ผู้ก่อตั้งชมรมยุวชนไทยวามัญวัดอัมพวัน ลพบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน อำเภอเมือง จังหวัด  
ลพบุรี ที่ให้ข้อมูลเอกสาร และให้สัมภาษณ์ในเรื่องต่างๆ ที่มีประโยชน์เป็นอย่างมาก

ขอบคุณชาวมอญบางชั้นหมากทุกคนที่มีความเมตตา ช่วยเหลือ อนุญาตให้สัมภาษณ์  
ถ่ายภาพ ตลอดจนชี้แนะแนวทาง แนะนำบุคคลต่างๆ ขอขอบคุณคุณอุดมรัตน์ ทองดี ชาวมอญในท้องถิ่น  
ที่ร่วมเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ คุณศักดา น้อยเจริญที่ให้ข้อมูล และภาพประกอบงานวิจัย กระทั่งงานเสร็จ  
สิ้นด้วยดี



## สารบัญ

บทที่	เนื้อหา	หน้า
๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๗
	ที่มาและความสำคัญของปัญหาของการวิจัย	๗
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑๑
	การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๑
	ระเบียบวิธีวิจัย	๑๖
	ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย	๑๖
๒	ภูมิศาสตร์ที่ตั้งของชุมชนมอญบางชั้นหมากจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และคำบอกเล่า	๑๗
๓	วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนมอญบางชั้นหมากและแนวคิดการรื้อฟื้นวัฒนธรรม (Culture Revitalizing Movement)	๓๐
	ความเป็นมาของประเพณี	๓๐
	ประเภทของประเพณี	๓๑
	การรื้อฟื้นวัฒนธรรม	๓๗
	วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนมอญบางชั้นหมาก	๔๓
	ประเพณีทางศาสนา	๔๕
	ประเพณีสงกรานต์	๔๕
	ประเพณีทำบุญสารท	๔๗
	ประเพณีทำบุญตักบาตรน้ำผึ้ง	๔๙
	ประเพณีทำบุญออกพรรษา	๔๙

บทที่	เนื้อหา	หน้า
	ประเพณีในวิถีชีวิต	๕๑
	การปลูกเว็อน	๕๑
	การแต่งงาน	๕๓
	การตาย	๕๔
	การเผาศพ	๕๕
	ประเพณีในการดำรงชีวิต	๕๗
	อาหารมอญบางชั้นหมาก	๕๗
	การศึกษา	๖๐
	ความเชื่อเรื่องผีประจำตระกูล	๖๒
	การประกอบอาชีพทำอิฐมอญ	๖๕
๔	การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญบางชั้นหมากที่วัดอัมพวัน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	๖๘
	ประวัติวัดอัมพวัน	๖๘
	แนวคิดในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญบางชั้นหมากที่วัดอัมพวัน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	๗๑
	การรื้อฟื้นประเพณีและการสร้างประเพณีประดิษฐ์ใหม่	๗๕
	ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง	๗๕
	ประเพณีปิดทองชักรูปหลวงปู่ทอกรัก สุนทรณศาโร	๗๘
	ประเพณีสงกรานต์	๗๙
	ประเพณีลอยผ้าป่าทางเรือ	๘๓
	การสร้างสรรคประดิษฐกรรมอื่นๆ เพื่อตอบสนองงานประเพณี	๙๖

บทที่	เนื้อหา	หน้า
	การสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนมอญ	๑๐๑
	การใช้สื่อสังคมและเครือข่ายในการสืบทอดประเพณี	๑๒๗
	การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมอญบางชั้นหมาก	๑๒๘
<b>๕</b>	<b>สรุป</b>	๑๒๙
	<b>ภาคผนวก</b>	๑๓๖
	ประวัติและผลงานของพระปัญญาภูมิจิ	๑๓๖
	ภาพกิจกรรมการจัดกิจกรรมประเพณีที่วัดอัมพวัน	๑๔๒
	<b>บรรณานุกรม</b>	๑๔๘
	<b>ประวัติผู้วิจัย</b>	๑๕๐

